

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

SWEAH
SWEDISH NATIONAL GRADUATE SCHOOL ON AGEING AND HEALTH

Verksamhetsberättelse 2022

Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa

Innehållsförteckning	sida
Sammanfattning	3
Första året med ny finansieringsform	4
Styrelse	5
Forskarskolans ledning och administration	6
◦ Pedagogisk arbetsgrupp	7
Anslutna doktorander	8
Disputationer 2022	10
Postdok-engagemang 2022	11
Alumnätverket SAIN	12
Doktoranddaggar	13
◦ Kristianstad, 26-27 april	
◦ Stockholm 3-4 oktober	
Resebidrag för forskningsvistelse utomlands	14
SWEAH specifika curriculum	15
◦ Theories of ageing, Lunds universitet	
◦ Societal Communication and Impact of Research on Ageing and Health, Örebro universitet	
Utåtriktade aktiviteter och kommunikation	16
◦ Informationsfilmer	
◦ Nytt sociala medier-konto på LinkedIn	
◦ Debattartikel i Sydsvenskan	
◦ Digitalt nyhetsbrev	
◦ Synlighet i media	
◦ Medverkan i NKG: Nordic Congress of Gerontology	
Doktoranders populärvetenskapliga medverkan	19
Forskningsanslag, priser och utmärkelser	21
Uppföljning	22
◦ Aktivitetsrapporter 2022	
Ekonomi	23

Verksamhetsberättelse 2022

Sammanfattning

Med 2022 gick Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa (SWEAH) in i en ny fas, efter det att den 8-åriga perioden med finansiering från Vetenskapsrådet löpt ut. Detta innebar också att SWEAH fick en helt ny styrelse, med Ethel Forsberg som ny ordförande. Med grund i ett samverkansavtal för 2022-2026, undertecknat av rektorerna för 12 lärosäten, har verksamheten bedrivits på liknande sätt som tidigare. Under senare delen av året inkom ledningen för Mittuniversitetet med en förfrågan om att få ansluta sig till partnerskapet, vilket beviljades av styrelsen för SWEAH. Detta innebär att SWEAH inför 2023 omfattar 13 lärosäten.

Till och med 31 december 2022 hade 103 doktorander från vitt skilda discipliner varit anslutna under 2-4 år, varav 60 disputerat. Liksom tidigare anordnar SWEAH tvärvetenskapliga kurser med fokus på åldrande och hälsa, men nu med flera partnerlärosäten som kursgivare. Detta innebär att forskarskolan under året för första gången erbjöd två kurser inom SWEAH Core Curriculum. Lunds universitet anordnade kursen *Theories of Ageing* medan Örebro universitet var kursgivare för *Societal Communication and Impact of Research on Ageing and Health*. Vidare erbjuder forskarskolan seminarier och doktoranddaggar, där det under året varit särskilt glädjande att åter kunna genomföra fysiska möten.

När det gäller postdoktorer engagerade ledningen för SWEAH sju alumner för uppdrag inom forskarskolan, exempelvis som biträdande studiekoordinator eller biträdande kursledare.

SWEAH bidrar i hög grad till att stödja och upprätthålla nätverk som främjar utveckling och samarbeten för såväl anslutna doktorander som för postdoktorer, handledare och andra intresserade forskare vid partnerlärosätena. Under 2022 var det särskilt glädjande att alumner från SWEAH sökt och erhållit externa medel för att skapa SAIN – ett nationellt nätverk för forskare som varit anslutna till forskarskolan under sin doktorandutbildning.

Första året med ny finansieringsform

Forskarskolan SWEAH drevs 2014-2021 med medel från Vetenskapsrådet. I ett unikt samarbete kom 12 av de tidigare partnerlärosätena överens om att därefter fortsätta driva verksamheten med gemensam finansiering. Från och med den 1 januari 2022 finansieras SWEAH av en partnerkonstellation som har tecknat ett gemensamt samarbetsavtal, signerat på rektorsnivå, där lärosätena bidrar med olika belopp beroende på sina förutsättningar. Lunds universitet är värduniversitet och koordinator. Den sammanlagda budgeten är på drygt 3,1 miljoner kronor per år under 2022-2026, varav Lunds universitet står för 1 miljon per år.

Under senare delen av året inkom ledningen för Mittuniversitetet med en förfrågan om att få ansluta sig till partnerskapet, vilket beviljades av styrelsen för SWEAH vid dess sammanträde i november 2022. Detta innebär att SWEAH inför 2023 omfattar 13 lärosäten:

- Blekinge Tekniska Högskola
- Göteborgs universitet
- Högskolan Dalarna
- Jönköping University
- Högskolan Kristianstad
- Karolinska Institutet
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitetet
- Luleå tekniska universitet
- Lunds universitet (koordinator)
- Mittuniversitetet (ny partner från och med 2023)
- Umeå universitet
- Örebro universitet

Varje partnerlärosäte har en utsedd representant på ledningsnivå och en på forskarnivå och dessa har inbjudits till avstämningsmöten en gång per termin.

Liksom tidigare anordnar SWEAH tvärvetenskapliga kurser med fokus på åldrande och hälsa, men nu med flera partnerlärosäten som kursgivare. Detta innebär att forskarskolan under året för första gången erbjöd två kurser inom SWEAH Core Curriculum.

Styrelse

Inför 2022 tillträdde en ny styrelse för SWEAH. Styrelsen har under året bestått av ordförande, vice ordförande samt nio ledamöter:

Ethel Forsberg	ordförande
Søren S.E. Bengtsen	vice ordförande
Marianne Rundström	allmänrepresentant
Lars Liljedahl	allmänrepresentant
Maria Haak	partnerrepresentant, Högskolan Kristianstad
Pär Bjälkebring	partnerrepresentant, Göteborgs universitet
Andreas Motel-Klingebiel	partnerrepresentant, Linköpings universitet
Peter Anderberg	partnerrepresentant, Blekinge Tekniska Högskola
Frida Andréasson	alumnrepresentant
Isabelle von Saenger	studeranderepresentant
Erika Olofsson	studeranderepresentant

Forskarskolans koordinatör, professor Susanne Iwarsson, har varit föredragande i styrelsen. Studiekoordinatör samt ekonom vid Institutionen för hälsovetenskaper (värdinstitution vid Lunds universitet) har varit adjungerade till hela eller delar av styrelsens sammanträden.

Ethel Forsberg
Ordförande

Søren Smedegaard Bengtsen
Vice ordförande

Marianne Rundström
Allmänrepresentant

Lars Liljedahl
Allmänrepresentant

Peter Anderberg
Partnerrepresentant
Blekinge Tekniska Högskola

Pär Bjälkebring
Partnerrepresentant
Göteborgs universitet

Maria Haak
Partnerrepresentant
Högskolan Kristianstad

Andreas Motel Klingebiel
Partnerrepresentant
Linköpings universitet

Frida Andréasson
Alumnrepresentant

Erika Olofsson
Doktorandrepresentant

Isabelle von Saenger
Doktorandrepresentant

Styrelsen har sammanträtt tre gånger under året – en gång digitalt via Zoom och två gånger i hybridform i Göteborg respektive Lund där majoriteten av ledamöterna medverkade fysiskt. Man har under året bland annat bearbetat och antagit en strategisk plan för SWEAH för 2023-2025 samt fastställt verksamhetsplan och kommunikationsplan som tagits fram av forskarskolans ledning.

Den nya visionen för SWEAH är:

*An interdisciplinary and sustainable graduate school
contributing to making Sweden and the world better for ageing*

Forskarskolans ledning och administration

Ledningen för forskarskolan har under 2022 bestått av professor Susanne Iwarsson, koordinator (30% av heltid), docent Charlotte Löfqvist, studiekoordinator (40%), Stina Elfverson, forskningsadministratör (65%) och Maria Löfstedt kommunikatör (25%). Under en kortare period i början av året vikarierade professor emerita Gudrun Edgren som studiekoordinator (5-10%). I slutet av året avtackades Charlotte Löfqvist som studiekoordinator när hon gick i pension.

*Från vänster:
kommunikatör Maria Löfstedt,
forskningsadministratör Stina Elfverson
och koordinator Susanne Iwarsson*

*Studiekoordinator Charlotte
Löfqvist avtackades inför
pensioneringen*

Pedagogisk arbetsgrupp

SWEAH:s pedagogiska arbetsgrupp har ansvar för pedagogiska frågor, kvalitetsutveckling och utvärdering och leds av studiekoordinatören (sammankallande). Under 2022 medverkade bland andra professor emerita Gudrun Edgren, högskolepedagogisk expert från Lunds universitet, under vårterminen. Hon avtackades vid halvårsskiftet efter att ha bidragit stort till SWEAH:s etablering och utveckling ända sedan starten 2014. Ny högskolepedagogisk expert från och med augusti 2022 är dr. Lena Dafgård, Högskolan Dalarna. Därutöver har arbetsgruppen bestått av professor Håkan Jönson, Socialhögskolan, Lund och postdoktor Annikki Arola, Arcada, i egenskap av biträdande studiekoordinatör. Även doktorand-representanterna i styrelsen för SWEAH har ingått. SWEAH:s administratör är ständig sekreterare i arbetsgruppen.

Professor emerita Gudrun Edgren avtackades.

Pedagogiska gruppen har under 2022 fortsatt att samordna SWEAH:s kursutbud. Från och med detta år har SWEAH Core Curriculum utökats från en kurs per år till en kurs per termin, vilket möjliggjorts genom att fler partnerlärosäten är engagerade som kursgivare. Lärare vid kursgivande lärosäten har bjudits in till diskussioner för att skapa en samsyn om hur SWEAH:s Core Curriculum ska utformas baserat på forskarskolans pedagogiska principer och den forskning om äldre och hälsa som bedrivs vid respektive lärosäte.

Därutöver har pedagogiska gruppen liksom tidigare varit rådgivande till ledningen och styrelsen inför aktiviteter som doktoranddag, extern konferensmedverkan, med mera. Pedagogiska gruppen har träffats digitalt sex gånger under året, varav två gånger tillsammans med representanter från kursgivande lärosäten.

Lena Dafgård är ny högskolepedagogisk expert i SWEAH:s pedagogiska arbetsgrupp

Lena Dafgård är fil.dr. i tillämpad informationsteknologi, inriktning utbildningsvetenskap

Anslutna doktorander

Vid årets början var 43 doktorander anslutna till forskarskolan. Under 2022 försvarade nio doktorander sina avhandlingar (se sid 11). Tre doktorander avslutade på egen begäran sina anslutningar till SWEAH före disputation. Därmed var 31 doktorander anslutna vid årets slut (Tabell 1).

Den 26 januari ordnades en digital välkomsträff för de tretton doktorander som anslöts från och med 1 jan 2022. Elva doktorander hade möjlighet att medverka och presentera sig själva och sina projekt samt få en introduktion till SWEAH:s verksamhet. Dessutom medverkade några doktorander som redan varit aktiva i SWEAH under några år och gav sin syn på SWEAH:s verksamhet.

Nyanslutna doktorander januari 2022 tillsammans med SWEAH:s ledning och några redan aktiva doktorander vid introduktionsmötet den 26 januari. Överst från vänster: Charlotte Löfqvist (SWEAH studiekoordinator), Stina Elfverson (SWEAH administratör), Annikki Arola (SWEAH postdok och biträdande studiekoordinator), Susanne Iwarsson (SWEAH koordinator), Maria Löfstedt (SWEAH kommunikatör). Rad två: Maria Glans, Nilla Andersson, Daniella Dinse, Agata Yadav, Erik Eriksson*. Rad tre: Nicholas Levak, Giorgi Beridze, Clare Tazzeo, Elin Mauritzon, Erika Augustsson. Rad 4: Abigail Dove, Sara Hed, Joakim Frögren*.
Affilierad sedan tidigare.

En utlysning för ansökan om anslutning av ytterligare doktorander gjordes under året. Denna omgång var den tionde i ordningen sedan forskarskolan etablerades. Vid sista ansökningsdatum (30 september) hade 22 ansökningar inkommit från doktorander vid nio av SWEAH:s partnerlärosäten. Sex sakkunniga granskare i två grupper, rekryterade bland seniora forskare inom SWEAH, bedömde och rangordnade ansökningarna enligt de bedömningskriterier som tidigare fastställts av forskarskolans styrelse. Den 23 november beslutade styrelsen att ansluta 20 doktorander från och med den 1 januari 2023, varav två senare valde att tacka nej till affilieringen.

Tabell 1. Doktorander anslutna till Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa (SWEAH), dec 2022 (N=31).

Omgång/ År	Namn	Forskningsämne	Lärosäte
4/2017	Amelie Lindh Mazya	Geriatrisk	Karolinska Institutet
5/2018	Joakim Frögren	Hälsoteknik	Lunds universitet
6/2019	Elias Ingebrand	Socialgerontologi	Linköpings universitet
7/2020	Andreea Badache	Handikappvetenskap	Örebro universitet
7/2020	Jacques Shebehe	Medicin	Örebro universitet
7/2020	Marcus Falk Johansson	Vårdvetenskap	Högskolan Dalarna
7/2020	Nadezhda Golovchanova	Psykologi	Örebro universitet
7/2020	Wossenseged Jemberie	Socialt arbete	Umeå universitet
7/2020	Xia Xin	Medicin	Karolinska Institutet
8/2021	Afsaneh Taei	Arbetsterapi	Lunds universitet
8/2021	Christina Heller	Geriatrisk	Lunds universitet
8/2021	Emma Carlsson	Folkhälsa, sociologi	Karolinska Institutet
8/2021	Emma Simonsson	Idrottsmedicin	Umeå universitet
8/2021	Erik Eriksson	Gerontologi	Lunds universitet
8/2021	Guo Yanfei	Geriatrisk epidemiologi	Göteborgs universitet
8/2021	Ingrid Olsson	Hälsovetenskap	Umeå universitet
8/2021	Isabelle Von Saenger	Sociologi	Karolinska Institutet
8/2021	Jonathan Mak	Biomedicin/ neurobiologi	Karolinska Institutet
8/2021	Peggy Ler	Hälsovetenskap	Jönköping University
8/2021	Åsa Olsson	Hälsovetenskap	Karolinska Institutet
9/2022	Abigail Dove	Medicinsk epidemiologi	Karolinska Institutet
9/2022	Agata Yadav	Gerontologi	Lunds universitet
9/2022	Clare Tazzeo	Epidemiologi	Karolinska Institutet
9/2022	Giorgi Beridze	Geriatrisk epidemiologi	Karolinska Institutet
9/2022	Daniella Dinse	Hälsovetenskap	Högskolan Kristianstad
9/2022	Elin Mauritzson	Vårdvetenskap	Högskolan Dalarna
9/2022	Erika Augustsson	Socialgerontologi	Karolinska Institutet
9/2022	Erika Olofsson	Vårdvetenskap	Umeå universitet
9/2022	Nicholas Levak	Klinisk gerontologi	Karolinska Institutet
9/2022	Maria Glans	Klinisk vetenskap	Lunds universitet
9/2022	Roar Hermansen Östby	Arbetsvetenskap	Göteborgs universitet

Disputationer 2022

Under 2022 gratulerade SWEAH nio doktorander som därmed fullgjort sin tid som SWEAH-anslutna doktorander till doktorsexamen (länkarna nedan leder till respektive avhandling online). SWEAH uppmärksammar alla disputationer med blomsteruppvaltning samt inlägg på forskarskolans Facebook-sida, i dess kalendarium och oftast med en intervju på hemsidan. Några citat:

” Mitt avhandlingsarbete handlar om de förändrade mönstren i sjukdom och dödlighet bland gamla i Sverige sedan 1990-talet.”

*Anna Meyer disputerade vid Karolinska Institutet, Institutet för miljömedicin. [Länk till intervju.](#)
Foto: privat*

” Genom att vara med i SWEAH har jag fått tillfälle att samarbeta och nätverka med doktorander inom gerontologi vid olika universitet i Sverige.”

Mahwish Naseer disputerade vid Karolinska Institutet, Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle. [Länk till intervju.](#) Foto: privat

” Det är viktigt att fler äldre personer känner att de har en röst i samhället. Vi behöver uppmärksamma och inkludera människor, oavsett om de är vid god hälsa eller inte.”

Anna Nivestam disputerade vid Lunds universitet, Institutionen för hälsovetenskaper. [Länk till intervju.](#) Foto: AnnSofi Hellström

Disputationer 2022

Ageing Online: Promoting older persons' subjective wellbeing in a digital everyday life
Emilia Viklund, Åbo Akademi

Living Longer, Living Harder: Ageing in Extreme Poverty in Bangladesh
Owasim Akram, Örebro universitet

Housing Matters for People with Parkinson's disease - Accessibility, Meaning, Control and Activities of Daily Living
Nilla Andersson, Lunds universitet

Why do older adults seek emergency care? The impact of contextual factors, care, health, and social relations
Mahwish Naseer, Högskolan Dalarna

Enjoying life and living healthier : impact of behavioral and psychosocial factors on physical function in old age
Marguerita Saadeh, Karolinska Institutet

Involving professionals in research. In the field of ageing and health
Christine Etzerodt Laustsen, Högskolan Kristianstad

Older people in Sweden – Age at migration, poverty and utilization of long-term care services
Hanna Mac Innes, Göteborgs universitet

Health-promoting aspects of preventive home visits for older persons: An individual and a societal perspective
Anna Nivestam, Högskolan Kristianstad

Trends in population health in an era of increasing longevity
Anna Meyer, Karolinska Institutet

Engagemang av postdoktorer i SWEAH

Som en del i forskarskolans program för att stödja postdoktorers karriärutveckling erbjöds sju postdoktorer timarvoderade uppdrag inom ramen för forskarskolans verksamhet under 2022. Syftet med uppdragen är att ge postdoktorerna en möjlighet att meritera sig, vilket är ett led i forskarskolans långsiktiga målsättning att bidra till att utbilda framtidens forskningsledare. Dessa uppdrag ledigkungörs i november varje år, med möjlighet för SWEAH alumner att ansöka till ett eller flera uppdrag i kombination. Postdoktorerna samarbetar sinsemellan och vägleds i sina uppdrag av personer i forskarskolans ledning. SWEAH har dessutom stor nytta av postdoktorernas engagemang i den kontinuerliga utvecklingen av verksamheten.

Postdoktorer med uppdrag inom SWEAH 2022:

- Annikki Arola, Arola, biträdande studiekoordinator, 10% av heltid.
- Catharina Melander, Luleå tekniska universitet, medförfatta artiklar om SWEAH, 10% av heltid.
- Caroline Hasselgren, Göteborgs universitet, samordnare av doktorandaktiviteter samt medlem i pedagogiska gruppen, 50 timmar över hela året.
- Malin Ericsson, Karolinska institutet, samordnare av doktorandaktiviteter samt medlem i pedagogiska gruppen, 50 timmar över hela året.
- Charlotta Nilsson, Jönköping University, strategiskt arbete, 85 timmar över hela året.
- Robin Jonsson, Göteborgs universitet, assisterande kursledare, 40 timmar under pågående kurs.
- Frida Andréasson, Linköpings universitet, ledamot i SWEAH:s styrelse.

Alumnätverket SAIN

Redan från start har SWEAH haft som mål att erbjuda aktiviteter även för postdoktorer och har bland annat genomfört en kurs för målgruppen vid två tillfällen. Forskarskolans budget för 2022 omfattade en post för att stimulera utvecklingen av postdoktorsverksamheten (100 000 kr), vilket ingick i det strategiska arbete som postdoktor Charlotte Nilsen hade som uppdrag under året. Hon har lett arbetet med att skapa ett nätverk för alumner – *SWEAH Alumni Interdisciplinära Nätverk* (SAIN). Under året beviljade Familjen Kamprads stiftelse SAIN 2,5 miljoner kronor för åren 2023-2025, med Jönköping University (JU) som huvudman. Vidare har Riksbankens jubileumsfond bidragit med 189 550 kr.

SAIN har som främsta syfte att skapa en bas för långsiktig och framstående svensk forskning om äldre och åldrande. Detta ska ske genom ämnesöverskridande samarbeten mellan svenska lärosäten. Nätverket riktar sig till alla nuvarande och framtida alumner från SWEAH. Förutom en styrgrupp har nätverket en referensgrupp bestående av internationellt framstående seniora forskare inom området.

SAIN:s styrgrupp:

- Charlotta Nilsen, (koordinator för SAIN och styrgruppens sammankallande) Högskolan i Jönköping, Stockholms universitet och Karolinska Institutet.
- Malin Ericsson, Karolinska Institutet
- Catharina Melander, Luleå tekniska universitet
- Caroline Hasselgren, Göteborgs universitet

SAIN:s uppstartskonferens den 18-19 augusti, 2022. Foto: Lotta Segelberg
Utöver 18 SWEAH-alumner deltog sex seniora forskare som utgör nätverkets referensgrupp i konferensen: Martin Hyde, Swansea University, UK, Merril Silverstein, Syracuse University, USA, Kathleen Roland-Silverstein, Syracuse University, USA, Liat Ayalon, Bar-Ilan University, Israel, Susanne Iwarsson, Lunds universitet samt Boo Johansson, Göteborgs universitet.

Reportage om SAIN i tidskriften Äldre i Centrum: [De skapade sitt egna forskarnätverk – Äldre i Centrum \(aldreicentrum.se\)](https://aldreicentrum.se)

Doktoranddaggar

Efter två år av digitala träffar på grund av Coronapandemin kunde SWEAH:s doktoranddaggar återigen ske fysiskt, vilket var efterlängtat och uppskattat.

Kristianstad, 26-27 april

Arton doktorander deltog och fyra alumner medverkade i programmet som bland annat omfattade ”speed-dating” med korta, parvisa presentationer av doktorandernas avhandlingsprojekt. Temat för doktoranddagarna var kommunikation och på programmet stod också föreläsningar av professor Jonas Björk (LU) och professor Albert Westergren (HKR).

Speed-dating i Kristianstad

Marcus Falk Johansson berättar vid träffen i Stockholm om sin studieresa till Florida.

Stockholm 3-4 oktober

Höstens doktoranddaggar engagerade 19 SWEAH-doktorander, fem medverkande alumner och ett flertal seniora forskare. Första dagen tillbringades vid Karolinska Institutets Campus Huddinge och dag två vid Campus Solna med fokus på olika verksamheter. Dagarna innehöll bland annat presentation av forskning från KI, en föreläsning om karriärplanering samt en workshop om att skriva CV. Utvärderingen visade att dagarna var mycket uppskattade av deltagarna.

Resebidrag för forskningsvistelse utomlands

Doktorander anslutna till SWEAH erbjuds två gånger om året möjligheten att söka resebidrag för forskningsvistelse utomlands. Besöket måste ha tydlig relevans för forskning om åldrande och hälsa. Det maximala beloppet för resa inom Europa är 30 000 kr och för resten av världen 50 000 kr. Resebidraget kan beviljas högst två gånger till samma person under anslutningstiden.

- Markus Falk Johansson, Högskolan Dalarna, tilldelades 35 700 kronor för vistelse vid Florida Atlantic University, USA.

"I samband med vistelsen vid Christine E Lynn College of Nursing fick jag möjlighet att presentera min forskning och utbyta erfarenheter kring äldreomsorg och anhörigfrågor med både forskare och samhällsföreträdare. Vad som framgick var att även om vi har väldigt olika kontexter så står vi inför liknande utmaningar i hur vi kan bemöta de behov av stöd som anhöriga till personer med demenssjukdomar har. Vistelsen gjorde det även möjligt att arbeta med en av mina handledare som är professor emerita vid FAU."

- Ingrid Olsson, Umeå universitet, tilldelades 50 000 kronor för vistelse vid Faculty of Medicine/Community Health and Epidemiology, Dalhousie University, Kanada.

"Under mitt besök fick jag arbeta med avancerad psykometrisk analys under ledning av prof. George Kephart, vilket innebar viktigt lärande för mig. Syftet med analysen är att validera mätverktyget Patient-Reported Inventory of Self-Management of Chronic Conditions (PRISM-CC) i en svensk population av äldre vuxna. Mätverktyget kommer sedan att användas som en del av min forskning."

Ingrid Olsson tillsammans med sin handledare Åsa Auduly, docent, Institutionen för Omvårdnad, Umeå universitet, professor Tanya Packer och professor George Kephart, Dalhousie University, Nova Scotia, Kanada.

- Roar Hermansen Östby, beviljades 50 000 kr för vistelse vid School of Nursing and Midwifery, La Trobe University, Australien.

SWEAH Core Curriculum

SWEAH Core Curriculum ger grunden för ett tvärvetenskapligt synsätt på åldrande och hälsa och omfattar från och med 2022 fem kurser om vardera 3 högskolepoäng (hp) som anordnas av några av partnerlärosätena. Varje termin ges en kurs, där två kurser om teorier om åldrandet växlar varannan vårtermin och övriga tre ges i tur och ordning under höstterminerna:

- *Theories of ageing* (Lunds universitet)
- *Gerontology, from multidisciplinary to integrative perspectives on ageing and capability* (Göteborgs universitet)
- *Societal communication and impact of research on ageing and health* (Örebro universitet).
- *Societal and life-course perspectives on inequalities in aging* (Karolinska Institutet).
- *Ageing and social change* (Linköpings universitet).

Kurserna är öppna för alla doktorander i Sverige och internationellt, med företräde för doktorander anslutna till SWEAH.

Theories of ageing, Lunds universitet

Under 2022 gavs under vårterminen kursen *Theories of ageing* av Lunds universitet, finansierad av SWEAH. De 16 kursdeltagarna gav i utvärderingen positiva omdömen om innehåll och utförande. Kursen leddes av studiekordinator Charlotte Löfqvist, med postdoktor Robin Jonsson som biträdande kursledare (postdoktorsuppdrag för SWEAH).

Workshopen med gruppdiskussioner var en del av kursen Theories of ageing.

Societal communication and impact of research on ageing and health, Örebro universitet

Kursen gavs av Örebro universitet som ett medfinansieringsbidrag till SWEAH utöver partnerlärosätets kontanta medfinansiering. Åtta deltagande doktorander lämnade positiva utvärderingar från kursen som bland annat hade som mål att kunna presentera och diskutera forskning för olika målgrupper. Som examinationsuppgift ingick praktiska kommunikationsmoment, till exempel att skapa en podd eller video.

Utåtriktade aktiviteter och kommunikation

Informationsfilmer

Inför 2022 gjorde SWEAH en omfattande informationsinsats och tog fram sex olika filmer. Filmerna innehåller såväl övergripande information om forskarskolan som om verksamheten ur fyra doktoranders synvinklar. Filmerna är fria att använda och finns tillgängliga via forskarskolans hemsida (mars 2022):

<https://www.sweah.lu.se/om-sweah/informationsfilmer-fria-att-anvanda>

Nytt sociala medier-konto på LinkedIn

SWEAH finns sedan tidigare på Facebook och Twitter men syns nu också på LinkedIn:

<https://www.linkedin.com/company/sweah-swedish-national-graduate-school-on-ageing-and-health/>

Debattartikel i Sydsvenskan

”Nu pågår raketforskning för äldreomsorgen och Sveriges åldrande befolkning”

”Kommunerna har varken tradition, mekanismer eller förutsättningar för att få med sig vad forskningen kommit fram till när det gäller åldrande och hälsa. Vad som krävs är politisk handlingskraft. Det skriver Susanne Iwarsson, koordinatör för forskarskolan SWEAH, Erik Renström, rektor vid Lunds universitet, och Ethel Forsberg, styrelseordförande för SWEAH.”

[Debattartikel i Sydsvenskan 2022-02-14](#)

Digitalt nyhetsbrev

I SWEAH:s nyhetsbrev uppmärksammas aktuella aktiviteter inom forskarskolan, de senaste artiklarna från hemsidan, kommande disputationer, med mera. Nyhetsbrevet utkom tre gånger under 2022, se arkiv samt prenumerera här: [Kontakt | SWEAH \(lu.se\)](#)

Synlighet i media

SWEAH medverkade med ett uppslag i tidskriften Äldre i Centrum's första nummer 2022.

SWEAH

Forskaraskolan SWEAH säkrar framtidens forskning inom äldre och hälsa

Efter en period av uppbyggnad och utveckling, finansierad av Vetenskapsrådet, går SWEAH nu in i en ny fas. Tolv lärosäten står för finansiering och fortsatt verksamhet.

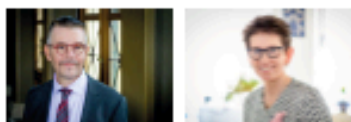
SWEAH ÄR SVERIGES nationella forskarskola inom äldre- och äldreomsorgsområdet. Forskaraskolans tre grundpelare är tvärvetenskap, studentdrivet lärande och nätverksbyggande. SWEAH erbjuder kurser om äldre och hälsa samt doktoranddagar och andra aktiviteter liksom kurser, mentorskap och uppdrag för postdoktorer. SWEAH arrangerar också aktiviteter för handledare och andra forskare inom området äldre och hälsa.

Från starten 2014 fram till och med 2021 har Vetenskapsrådet finansierat SWEAH.

– Det är alltid en utmaning att hitta formen för fortsatt verksamhet när en period med extern finansiering löper ut. Därför är det en stor framgång att 12 lärosäten gått samman för att tillsammans stå för finansieringen och fortsatt utveckla SWEAH på ett långsiktigt hållbart sätt, säger Susanne Iwarsson, professor i gerontologi vid Lunds universitet och SWEAH:s koordinatör.

Forskaraskolan koordineras alltid även i fortsättningen av Lunds universitet.

– Jag är glad över förtroendet att få fungera som koordinatör för SWEAH i ytterligare tre år. Vi har en ny styrelse som har haft sitt första sammanträde. Ordförande, vice ordförande och alla ledamöter visar att de har ett stort engagemang för SWEAH, vilket känns mycket lovande, säger Susanne Iwarsson.

Erik Rönström, Susanne Iwarsson och Ethel Forsberg är alla engagerade i SWEAH.

SWEAH:s NYA STYRELSE leds av Ethel Forsberg.

– Forskning utförd nära tillämpad verksamhet är nödvändigt för ett fungerande välfärds-system.

Ethel Forsberg beskriver sig själv så här:
– Jag är samhällsengagerad med tycke för utmaningar. Hållbar utveckling har varit mitt fokus sedan ungdomsåren, vilket lett till uppdrag

inom näringslivet och förvaltning, senast som chef för forskningsrådet Forte. Som pensionär, boende på Gotland, varvar jag lag några få men intressanta uppdrag inom forskarvärlden med konstnärlig verksamhet.

Hur ser du på ditt ordförandeskap i SWEAH?

– Hur vår välfärd kan utvecklas i takt med samhällets förändringar är en ödesfråga. Kunskapsbehovet är stort i allmänhet, men i synnerhet inom SWEAH:s område. Traditionen inom socialtjänst och äldreomsorg visar att gamla sanningar styr i alltför stor omfattning. Och ny kunskap når inte ut i tillämpning tillräckligt snabbt. Jag känner stor ödmjukhet för förtroendet att leda styrelsens arbete.

ERIK RÖNSTRÖM ÄR REKTOR FÖR Lunds universitet och har varit dekan för Medicinska fakulteten.

– Jag har följt SWEAH:s utveckling i många år. Som framgår av det massiva stöd forskarskolan har fått från ledare inom akademien i hela landet, är jag inte ensam. SWEAH är en forskarskola, men också så mycket mer!

– Mer än 100 kollegor – doktorander, postdoktorer och kollegor deltar och tycker ett stort antal olika forskningsparterna.

MARIA LÖFSTEDT

Medverkan i NKG: Nordic Congress of Gerontology

SWEAH var en av sponsorerna och deltog med flera programpunkter i 26th Nordic Congress of Gerontology i Odense, Danmark, 8–10 juni, 2022. SWEAH presenterade också sin verksamhet med broschyrer, avhandlingar och informationsmaterial i en monter. Där hölls också ett uppskattat och välbesökt mingel under en av dagarna. Forskare från forskarskolan och medarbetare på olika nivåer (doktorander, postdoktorer, studiekoordinator, koordinator) presenterade sin forskning i symposiet *Ageing, technology and health in later life: Results from the interdisciplinary national graduate school in Sweden*.

Deltagare i SWEAH:s symposium vid NKG

Elin Mauritzon (till höger) med sin huvudhandledare Marie Elf (till vänster)

Elin Mauritzon (från Högskolan Dalarna) var en av flera SWEAH-doktorander som medverkade med en poster: *"Exploring older adults' experiences, worries and preventive measures regarding home-based health and safety hazards"*.

Doktoranders populärvetenskapliga medverkan

SWEAH:s doktorander har presenterat sin forskning populärvetenskapligt vid flera tillfällen under 2022. Nedan följer några exempel.

- Nilla Andersson, Lunds universitet, höll i juni en populärvetenskaplig presentation vid ett MultiPark Café, arrangerat av det strategiska forskningsområdet för neurovetenskap vid Lunds universitet: "Tillgänglighetsproblem i boendet för personer med Parkinsons sjukdom - på individ- och samhällsnivå."

Nilla Andersson

Afsaneh Taei och Christina Heller

- Afsaneh Taei och Christina Heller, Lunds universitet, planerade och genomförde ett projekt med både utställning och fotografier (tillsammans med fotograf Ann-Christine Pålsson). Fotoutställningen handlade om boendemiljö och tillgänglighet ur äldre människors perspektiv och fanns under två veckor i oktober-november på Lunds stadsbibliotek. Doktoranderna presenterade resultaten av sina delstudier för en entusiastisk publik: Christina Heller presenterade sin studie om hur man kan jämföra bostadspolitiska åtgärder för den del av befolkningen som åldras hemma. Afsaneh Taei presenterade sin studie: *Äldre personer i socialt utsatta områden: att leva med störningar och brott.*

- Nicholas Levak, Karolinska Institutet intervjuades för en artikel i Aftonbladet angående kost och hjärnhälsa. Han medverkade som expert och gav sin input om hur MIND-dieten kan påverka risken att utveckla demenssjukdom.

<https://www.aftonbladet.se/halsa/a/EaMMkA/experten-tipsar-maten-som-kan-skydda-mot-demens>

LISTA: Maten som kan skydda mot demens

Nicholas deltog också som talang i UNLEASH Greenland innovation lab, ett regionalt innovationslab som anordnas av flera olika parter. 2022 medverkade 200 unga talanger mellan 18–

35 år från olika yrkesgrupper för att hitta innovativa regionala lösningar relaterade till hållbarhetsmålen. <https://unleash.org/greenland/>

Tillsammans med två kollegor skrev han även en artikel för tidningen Dietisten om hälsosamma livsstilsvanor och demensjukdomar. Den handlade om [FINGER-interventionen](#) och om vad maten kan göra för risken att utveckla demens.

- Åsa Olsson, specialistsjuksköterska inom äldreomsorgen i Stockholms stad och doktorand vid Karolinska institutet, medverkade i Dagens Medicin: ["Kortlek viktigt verktyg i samtal om döden"](#).

– När man undviker att prata om döden missar man också att prata om vad som är viktigt i livet, säger Åsa Olsson. Hon blev även intervjuad av tidningen Äldreomsorg. I Åsas projekt har man tagit fram en film om hur man kan använda DöBra-kortleken för att samtala om den sista tiden i livet. Länk till film. <https://aldrecentrum.se/enskilt-dokument/att-hitta-in-i-samtalet/>

Tema

Åsa forskar med kollegor

Sjuksköterskan **Åsa Olsson** forskar om hur man inför tidiga samtal kring livets slut på säbo.

Text: Karin Södergren
Foto: Oskar Omne

Du är kommundoktorand. Vad är det?
– Jag är anställd på heltid av stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör i Stockholms stad. Men sedan år 2020 är jag doktorand och går en fem-årig forskarutbildning vid Karolinska Institutet på 80 procent av min arbetstid. Resten av tiden arbetar jag i stadsdelen med bland annat handledarutbildning.

Vad handlar avhandlingen om?
– Om att införa tidiga förberedande samtal inför livets slut i äldreomsorgen.

Hur går det till?
– Tre äldreboenden i Stockholms stad ingår i studien. Varje säbo har utsett en grupp av personal som kallas samtalsledare. Det kan vara undersköterskor, vårdbiträden, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och sjuksköterskor. De har fått en utbildning som vi skapat

till en ökad personcentrerad omsorg.

Vad är din roll som forskare mer konkret?
– Jag arbetar tätt tillsammans med min handledare Ida Goliath. Vi har workshoppar med personal och chefer och jag intervjuar även boende och närstående som deltagit i samtalen.

Kan du beskriva er forskningsmetod?
– Projektet har ett aktionsforsknings- och deltagarperspektiv. Det innebär att vi forskar tillsammans med människor och inte alltid vet på förhand hur vi ska gå vidare. Deltagarperspektivet är viktigt för att samtalen ska kunna fortsätta även när projektet är över.

Vad har du fått för bemötande ute på arbetsplatserna?
– Positivt. Men det finns ibland en föreställning om att vi forskare ska komma med svar. Men vi kommer i stället med frågor. Svaren hittar vi tillsammans.

Är det viktigt att ha stöd

Forskningsanslag, priser och utmärkelser

Många SWEAH-anknutna, doktorander såväl som handledare och alumner, har fått forskningsanslag och utmärkelser under året. Se nedan ett urval:

Susanne Iwarsson tilldelas Sohlbergpriset

SWEAH:s koordinatör Susanne Iwarsson tilldelades Nordens största pris inom åldrandeforskning. För att komma i fråga ska kandidaten ha byggt upp en stark forskargrupp och initierat forskning av stor betydelse för utvecklingen inom gerontologi.

<https://www.sweah.lu.se/artikel/susanne-iwarsson-tilldelas-sohlbergpriset-nordens-storsta-pris-inom-aldrandeforskning>

Priset för lovande forskare i gerontologi 2022 tilldelas Ida Karlsson, SWEAH-handledare

Priset för lovande forskare sponsras av Nordiska Gerontologiska Federationen.

<https://www.sweah.lu.se/artikel/priset-lovande-forskare-i-gerontologi-2022-tilldelas-ida-karlsson-sweah-handledare>

Utmärkelsen Årets avhandling 2021 gick till SWEAH-alumnen Robin Jonsson

Det är Forum för arbetslivsforskning i Sverige (FALF), ett nationellt nätverk för arbetslivsforskare i Sverige, som står bakom utnämningen.

<https://www.sweah.lu.se/artikel/samhallsrelevant-med-god-vetenskaplighet>

Grattis till alumnätverket SAIN som får finansiering 2023-2025!

Familjen Kamprads stiftelse stöttar SAIN, det interdisciplinära nätverket för juniora forskare inom området äldre och åldrande.

<https://www.sweah.lu.se/artikel/grattis-till-alumnatverket-sain-som-far-finansiering-2023-2025>

SWEAH-doktoranden Owasim Akram fick både finansiering och postdoktorstipendium

Owasim Akram har tilldelats finansiering av Expertgruppen för biståndsstudier (EBA).

<https://www.sweah.lu.se/artikel/grattis-till-sweah-doktoranden-owasim-akram-som-fatt-bade-finansiering-och-postdoktorstipendium>

SWEAH-alumnen Maya Kylén får stort FORMAS-anslag

Projektet heter "Rehabilitation at home – development of a sustainable model, placing person's needs and environmental resources at heart (InHome)"

<https://www.sweah.lu.se/artikel/sweah-alumnen-maya-kylen-far-stort-formas-anslag>

Anslag från Promobilia till postdoktortjänst för SWEAH-alumnen Nilla Andersson

Promobilia har gett Nilla Andersson finansiering för sin postdoktortjänst gällande projektet

"Högspecialiserad rehabilitering för personer med restillstånd efter polio – långsiktiga patientbehov och digitala program". <https://www.sweah.lu.se/artikel/anslag-fran-promobilia-till-postdoktortjanst-sweah-alumnen-nilla-andersson>

Uppföljning

Liksom under tidigare år utgör de utvärderingsenkäter som distribueras av forskarskolans ledning efter varje genomförd kurs och aktivitet viktiga underlag för uppföljning och fortsatt utveckling av verksamheten. Dessutom måste anslutna doktorander varje år lämna en skriftlig rapport över sina lärandeaktiviteter relaterade till området åldrande och hälsa, inte bara inom SWEAH utan generellt inom utbildningen på forskarnivå vid det lärosäte där man är antagen.

Aktivitetsrapporter 2022

Trettiofem av de totalt 40 doktorander som varit anslutna till SWEAH under 2022 har inkommit med skriftliga aktivitetsrapporter. Fyra av de fem som disputerade under höstterminen har svarat medan ett svar saknas. De som inte avlämnat rapport är de fyra som disputerade under vårterminen och som inte avkrävdes detta.

När det gäller resor och internationella aktiviteter var aktivitetsgraden liksom under tidigare år under Coronapandemin låg. I övrigt är rapporterna mycket samstämmiga med tidigare år och visar på god uppslutning, god studietakt och progress samt hög uppskattning för SWEAH:s aktiviteter.

Av de 31 doktorander som ännu inte disputerat vid utgången av 2022 hade 25 fullgjort kursfordringarna inom SWEAH Core Curriculum. Detta innebär att doktoranderna fullgjort fordringarna för en eller två kurser under sin anslutningstid, beroende på hur länge de varit anslutna. Resterande 6 har fram till disputation att uppfylla kravet. Fem doktorander hade därutöver deltagit i andra kurser med inriktning åldrande och hälsa.

Arton doktorander deltog i de doktoranddagar som SWEAH arrangerade vid Högskolan Kristianstad och 19 deltog i doktoranddagarna vid Karolinska institutet.

Aktivitetsrapporterna visar att flertalet doktorander gör förväntad och god progress i sin utbildning på forskarnivå. Nio doktorander planerar att disputerar under 2023.

Doktorandernas kommentarer om värdet av anslutningen till SWEAH är liksom under de senaste åren mycket samstämmiga. Flertalet kommentarer handlar om vikten och värdet av att redan som doktorand uppleva att man ingår i ett nationellt nätverk av doktorander. I detta sammanhang nämner ett par doktorander särskilt SWEAH:s aktiviteter i samband med NKG 26 i Odense, Danmark. Man uppskattar också kontakten med seniora forskare från olika lärosäten och lyfter fram betydelsen av deras medverkan som lärare i forskarskolans kurser. Årets kurser i SWEAH Core Curriculum kommenteras i mycket positiva ordalag, där flera nämner att kursen *Theories of ageing* haft betydelse för innehållet i deras avhandlingar.

Ekonomi

Eftersom Vetenskapsrådet beviljat förlängd dispositionstid nyttjades överskottet från anslagsperioden 2014-2021 under första halvåret 2022 och avrapporterades såväl ekonomiskt som vetenskapligt under augusti. De medel som fanns till förfogande för 2022 användes mestadels i enlighet med budgeten, men slutade med ett överskott som till största delen berodde på att verksamheten fortsatt måste anpassas med anledning av Coronapandemin.

Tabell 2. Nationella Forskarskolan, jämförelse mellan budget och utfall t. o. m. 31 dec 2022

Intäkter	Budget 2022 Tkr	Bokslut 2022 Tkr
Prel belopp, medfinansieringsmodell SWEAH	3 115	3 115
Ing balans fr 2021	479	479
Intäkter totalt	3 594	3 594
Kostnader		
Koordinator 30%	483	467
Styrelsearvoden	58	117
Studiekoordinator 40%	455	338
Kvalitetssäkring & utveckling 3% t o m aug resp 2% fr om aug	50	20
Forskningsadministratör 65%	440	437
Postdoktorsuppdrag	160	155
Summa ledning, administration & lärarinsatser	1 646	1 534
Kommunikatör 25%	195	189
Kommunikation och marknadsföring	75	52
Summa kommunikationsinsatser	270	241
SWEAH Core curriculum	175	47
Doktorandaktiviteter (introduktion, seminarier, doktoranddagar)	150	64
Övriga driftkostnader (ej knutna till specifika aktiviteter)	220	89
Konferensmedverkan	90	57
Internationella forskningsutbyten	150	74
Postdoknätverk	100	58
Summa verksamhet och drift	1 003	389
Indirekta kostnader 23%	610	498
Hyror	65	65
Totalt kostnader	3 594	2 726
Årets överskott/underskott	-3 115	-2 247
IB+Intäkter-Kostnader	0	868

SWEAH

SWEDISH NATIONAL GRADUATE SCHOOL ON AGEING AND HEALTH

Forskarskolan SWEAH drevs 2014-2021 med medel från Vetenskapsrådet. Från och med den 1 januari 2022 finansieras SWEAH av en partnerkonstellation med 13 svenska universitet och högskolor. SWEAH:s vision är att bidra till kunskap om åldrande och hälsa, med särskild hänsyn till komplexiteten i åldrandet i dagens och framtidens samhälle.

*An interdisciplinary and sustainable graduate school
contributing to making Sweden and the world better for ageing*

Forskarskolan utvecklar och etablerar fortlöpande ett specifikt curriculum för anslutna doktorander och ett utbud av öppna kurser och andra aktiviteter. Till och med 2022 har 103 doktorander varit anslutna, varav 60 disputerat.

HÖGSKOLAN
DALARNA

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Karolinska
Institutet

LUNDS
UNIVERSITET